

novoles

13. aprila 1979

LESNI KOMBINAT NOVO MESTO – STRAŽA

PRED NAJVEČJO „ŠOLSKO NALOGO“

Osnovno in srednje šolstvo v občini mora dohiteti razvoj gospodarstva – V naslednjih 5 letih hočemo zgraditi: 4 nove osnovne šole, 7 jih bomo dozidali in adaptirali, zgradili nov center usmerjenega izobraževanja za 2000 učnih mest in uvedli vrsto novih izobraževalnih smeri in poklicev – Pred razpisom novega samoprispevka občanov za uresničitev velikega načrta izgradnje šolskega prostora v občini Novo mesto.

Že dolgo ni skrivnost, da družbene dejavnosti v občini Novo mesto niso v enakem obsegu in enako hitro sledile naglemu razvoju družbenih dejavnosti. Danes v občini nimamo pogojev za postopno uvajanje celodnevne osnovne šole. Ni dovolj prostorov za vsestransko celodnevno vzgojno izobraževalno dejavnost v teh šolah. Srednje šolstvo v občini niti po obsegu niti po vsebini in še manj po materialni podlagi ne more več slediti potrebam gospodarstva. Celo več: pomanjkanje ustreznega šolskega prostora že odločilno zavira nadaljnji razvoj v občini in regiji.

Seveda smo v zadnjih 17 letih na tem področju dosegli tudi lepe uspehe. Že s prvim programom izgradnje šol smo v občini zgradili nova poslopja za osnovne šole v Šentjerneju, Mirni peči, Šmarjeti in Škocjanu, v Novem mestu pa dve srednji šoli: ESS in šolo za zdravstvene delavce. Od 1962 do 1971 smo modernizirali tudi stara poslopja in izvedli več adaptacij pri šolah v Šmihelu (zdaj OŠ Milke Šobar–Nataše), v Žužemberku in Vavti vasi. Z dopolnilnim programom sta bili do konca 1971 zgrajeni še novi osnovni šoli Grm in Bršlin v Novem mestu, dograjena je bila OŠ na Prevolah in preurejeno gimnazijsko poslopje v Novem mestu.

Nov 10-letni program izgradnje šol je do konca 1978 pomagal, da smo dobili nova poslopja za osnovno šolo v Dol. Toplicah, v Brusnicah, za Posebno šolo v Šmihelu, obnovljena je OŠ Katje Rupena v Novem mestu, dozidava šole v Šentjerneju pa je v teku. Za potrebe posebne šole, dijaškega

doma in bodočega centra usmerjenega izobraževanja na Drski je bila zgrajena energetska postaja. Srednje šolstvo je v tem obdobju dobilo nov dijaški dom Majde Šilc za 480 gojencev, šolski center za gostinstvo je pridobil 11 učilnic in 10 delavnic, v teku pa so priprave za dozidavo ekonomsko-administrativnega centra v Novem mestu.

Solidarnost s krajevnim prispevkom občanov

Vsega naštetega ne bi mogli zgraditi in pridobiti brez široke

ga sodelovanja občanov, ki so s samoprispevki pokazali, da hočemo tudi v šolstvu v korak s časom. Že po končani vojni so naši ljudje v materialu in s prostovoljnim delom pomagali pri obnovi šol. V Novem mestu se je v tamkajšni krajevni skupnosti uveljavil prvi samoprispevek za gradnjo novih šol že leta 1967. Za dograditev šol po programu 1972–79 so občani 13 krajevnih skupnosti do konca decembra 1978 prispevali za šole 46.705.000 din, do konca maja 1979, ko se sedanji 7-letni samoprispevek izteče, pa se bo nabralo nekaj več kot 50 milijonov novih dinarjev.

Za uresničitev programa novega šolskega prostora v obdobju 1979–1985, ki ga bomo predstavili v naslednjih vrsticah, bomo v občini potrebovali kar 78 milijard in 500 milijonov

starih dinarjev. Z novim samoprispevkom, ki naj bi veljal za vso občino, naj bi zbrali v tem času nekaj nad 12 milijard starih dinarjev ali dobrih 15 odst. vseh potrebnih sredstev.

V usmerjenem izobraževanju: zdaj dva na enem stolu...

Prej smo našli pridobitve novih prostorov za osnovno šolstvo. Žal vsi načrti niso mogli biti uresničeni do kraja: ni bilo ustreznih kreditov, predpisi so zavirali investicije, marsikje pa smo namesto začasnega prizidka raje povečali osnovnošolski prostor v takem obsegu, da bo omogočen enozimski pouk in prehod na celodnevno šolo. To bo vodilo tudi poslej.

Še večje spremembe je v tem času doživel program izgradnje šolskega in domskega prostora za učence srednjih šol. Načrt usmerjenega izobraževanja je pokazal, da so bili prej predvideni prostori premajhni. Razvoj srednjega šolstva v občini (in regiji) skokovito narašča: letos se vključuje v srednje šole že 90 odst. vseh otrok po končani osnovni šoli. Občasno, nekaj mesecev trajajoče izobraževanje v poklicnih šolah je treba preusmeriti na celoletno šolanje.

Smo pred največjo „šolsko nalogo“ naše dosedanje občinske zgodovine: zgraditi moramo poslopja za 3 izobraževalne centre v šmihelskem šolskem kompleksu. Pridobili bomo 1800 učnih mest za učence in študente, od tega:

- 1200 mest za učence in študente tehniške stroke,
- 300 mest za učence iz zdravstvene stroke in
- 300 mest za učence in študente pedagoške stroke.

Vsi sedanji šolski centri imajo izredno slabe pogoje za delo,

(Nadaljevanje na 2. strani)

OB PRAZNIKU DELA 1. MAJU ISKRENE ČESTITKE VSEM DELOVNIM LJUDEM

Seja delavskega sveta delovne organizacije

Delavski svet delovne organizacije je imel svojo 3. redno sejo 2. 4. 1979. Na seji so obravnavali:

- zapisnik iz redne seje
- gospodarski načrt 1979 – skupni del
- plan DSSS
- plan BLP
- delovni koledar
- metodologija ugotavljanja osebnih dohodkov iz minulega dela
- samoupravni sporazum o deviznem poslovanju
- verifikacija samoupravnih splošnih aktov
- stanovanjske zadeve
- imenovanje notranje arbitraže
- razno – uporaba 36. člena pravilnika VZD
- uporaba 71. člena SS o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD

- lesariada
- združena sredstva investicij

Zapisnik je bil potrjen s tem, da splošna služba pripravi predlog izplačevanja sejin. Gospodarski načrt za DSS in TOZD BLP je bil v letošnjem letu prvič pripravljen po samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih temeljnih organizacij in DSSS, oz. po samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih TOZD in TOZD skupnega pomena za blagovni promet. Plan DSSS in BLP je bil, po predhodnih razpravah na poslovnih organih in samoupravnih organih v TOZD, soglasno sprejet. Ob tem pa se moramo zavedati, da je to šele začetek uresničevanja novih odnosov in da bomo morali vložiti še mnogo

naporov, da bomo uresničili tisto, kar smo zapisali. Tudi delovni koledar je bil sprejet, s tem, da so bile pripombe posameznih TOZD, ki so pač specifične za njih in so bile seveda sprejete. V prihodnje bo potrebno pripraviti delovni koledar po TOZD.

V letošnjem letu bomo tudi prvič izplačali osebne dohodke iz naslova minulega dela, tako kot smo se dogovorili v samoupravnem sporazumu o razporejanju dohodka in skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka. Ker je tudi to področje novo in še nedorečeno je delavski svet, v skladu s pooblastilom ki ga ima, potrdil metodologijo za delitev sredstev iz minulega dela. Samoupravni sporazum v deviznem poslovanju je bil poslan v javno razpravo in ga bomo sprejemali na zborih delavcev. Že na sami seji pa je bilo nekaj več pripomb na ta akt.

Verifikacija samoupravnih splošnih aktov je pač formalno pravne narave, ker so bili vsi sporazumi sprejeti in jih je DS DO samo verifical.

Pri stanovanjskih zadevah smo obravnavali najetje kredita za stanovanja v Straži (razlike v ceni so 1.800.000), sklepali o nakupu stanovanj v Trebnjem, Metliki, Novem mestu in v Straži, kar je v skladu s srednjeročnim planom in sklepali o vezavi sredstev pri poslovnih bankah. Vsi sklepi so bili sprejeti. Notranja arbitraža je bila soglasno izvoljena. Za predsednika notranje arbitraže je bila imenovana tov. Vizjak Vanja iz DSSS in namestnik predsednika tov. Jaklič Štefan iz TOZD TVP.

Pod točko razno je DS DO obravnaval vloge za 36. člen pravilnika OZD in 71.c člena samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev OD ter jih zavrnil oz. nekatere odstopil komisiji za osebne dohodke. Za Lesariado je bilo odobreno koriščenje sredstev iz sklada skupne porabe v višini 30.000 din in investicijski službi odobreno, da koristi združena sredstva za projek-te, odkup zemljišča itd.

M. G.

PRED NAJVEČJO „ŠOLSKO NALOGO“

(Nadaljevanje s 1. strani)

manjka jih osnovnih prostorov, so brez učilnic, gostujejo v tujih šolah in v zasilnih poostorih – gospodarstvo v občini in regiji pa vpije po novih kvalificiranih delavcih in bodočih strokovnjakih! Zdaj izobražujemo v Novem mestu bodoče kvalificirane delavce za 18 poklicev, 3 novi šolski centri pa naj bi jih izobraževali za 37 poklicev. Nove študijske smeri in oddelki višjih ter visokih šol bodo imeli pogoje za delo v novih prostorih teh centrov. Investicija je ocenjena na 200 milijonov dinarjev; začeli naj bi graditi še letošnjo jesen, avgusta 1981 pa naj bi bila nova poslopja gotova.

Sem sodi še prizidek k poslopju ekonomsko-administrativnega šolskega centra, izgradnja poslopja za kmetijski šolski center Novo mesto „Pod Trško goro“, (skupaj z IMV) ter nakup in adaptacija prostorov za potrebe glasbene šole v Novem mestu, ki naj bi se preselila v sedanjí zdravstveni dom v Jenkovi ul.

In kje nove ter obnovljene osnovne šole?

Že zdaj ni v občini šole, za katero ne bi bilo nič narejenega v zadnjih desetletjih. Delovni ljudje in občani smo za to združevali svoja in skupna sredstva. Potrebe pa kličejo po novih šolskih stavbah. V naslednjih 5 letih naj bi zgradili:

NOVE OSNOVNE ŠOLE NA Drski, Otočcu, Vavti vasi in v Žužemberku;

DOZIDALI IN ADAPTIRALI naj bi stavbe osnovnih šol v Stopičah, Bršlinu, na Grmu, v Mirni peči, Šmarjeti, Škocjanu in šolo „Milke Šobar–Nataše“. Po izselitvi glasbene šole in oddelka pedagoške akademije iz OŠ „Katje Rupena“ bo tudi ta pridobila nujno potrebne prostore in jih, ustrezno obnovljene, vključila v svoje delo.

Našteli smo šole, imena in kraje, glavne probleme v šolstvu in potrebo, da v 5 letih dohitimo zamujeno. Prejšnji programi so v tem dopolnjeni in na novo ovrednoteni. Gre za doslej največjo investicijo v šolstvo naše občine. Občinski svet zveze sindikatov in Občinska konferenca ZKS v Novem mestu podpirata obsežen program izgradnje šolskega prostora za obdobje 1979–1985. V vseh delovnih organizacijah in vseh krajevnih skupnostih bomo zdaj podrobno razpravljali o predloženem predlogu. O njegovi usodi – s tem pa tudi o naši bodočnosti glede izobraževanja mladine in njenem vključevanju v gospodarstvo ter javne službe – bomo odločali na referendumu:

17. maja v vseh organizacijah združenega dela in

20. maja še v krajevnih skupnostih.

Seznamimo se medtem podrobno s številnimi podatki in dejstvi na sestankih v sredinah, kjer delamo in živimo. Od nas vseh je odvisno, kako se bo razvijalo naše osnovno in srednje šolstvo v naslednjih desetletjih.

Delo odbora za razvoj in organizacijo

Dne 27. 3. 1979 je bila 1. seja novo izvoljenega odbora za razvoj in organizacijo, ki je kolektivno izvršilni organ delavskega sveta delovne organizacije. Na tej seji so obravnavali vprašanje konstituiranja odbora, odškodnine za inovacijo v TOZD TPP, TOZD TSP, TOZD BLP in TOZD TAP.

Za predsednika odbora je bil ponovo izvoljen tov. Henčič Peter iz TOZD TAP, za namestnika pa tov. Peterlin Zvone iz TOZD BLP. Po izvolitvi predsednika in namestnika predsednika so predstavniki strokovnih služb seznanili člane odbora s pristojnostmi in nalogami odbora.

Naloge so opredeljene predvsem v statutu delovne organizacije. Da bi delo odbora teklo tako, kot je predvideno v samoupravnih splošnih aktih, so se dne 4. 4. 1979 sestali predstavniki investicijske službe tov. Japelj in Bezeg, iz splošne službe tov. Grabnar in predsednik odbora tov. Henčič, ki so pripravili osnutek programa dela odbora, ki ga bo potrebno po razpravi na odboru in nekaterih

službah, kot so APS in koordinacija dopolniti in sprejeti.

V nadaljevanju seje so člani odbora potrdili odškodnino za TOZD TPP, ker je še iz leta 1978, ostale predloge pa so odstopili delavskim svetom TOZD, ki so pristojni za te zadeve v skladu s pravilnikom o inventivni dejavnosti.

Glede inovacij, je predlog odbora, da v komisijah, ki ocenjujejo neko inovacijo sodeluje kot član obvezno: član odbora za razvoj in organizacijo. Na ta način bi dosegli, da bodo kriteriji iz pravilnika o inventivni dejavnosti enotno uporabljeni in vzpostavljen bi bil pregled na tem področju na ravni delovne organizacije.

M. G.

DOPISUJTE

V NAŠE GLASILO!

Delovne akcije so pomembna šola za življenje

Kdor ljubi domovino, ta ljubi tudi delo. Da je delo v proizvodnji potrebno in pomembno za razvoj družbe, je jasno vsakemu delovnemu človeku. Da pa so delovne akcije istega, ali pa celo še večjega pomena pa marsikomu ni jasno in mu še dolgo ne bo.

Z delom na delovni akciji vsakdo mnogo prispeva k razvoju nerazvitih krajev, ki pa bodo, ob tako močnem razvoju industrije še kako pomembna kmetijska ali industrijska področja. Pri razvoju pa jim lahko pomagamo predvsem z delovnimi akcijami, kajti dela, ki ga opravljajo brigadirji ročno, se s stroji ne da opraviti. Še večji pomen pa ima delovna akcija zato, ker je obenem tudi življenjska politična šola, ki pripravlja mlade kadre na delo v sindikalnih in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Delovna akcija je šola, s katero ne moremo primerjati nobene druge izobraževalne enote. To pa zato, ker se na akciji opravi mnogo fizičnega dela, ki daje mlademu človeku pobudo za učenje, ki ga opravlja v popoldanskem času. Na akciji lahko vsakdo lahko opravi vozniki izpit, politično šolo, tečaj prve pomoči in še bi lahko našteval mnogo pomembnih drugih tečajev, ki so nam v življenju stalni sopotniki.

Mnogo mladih je, ki se branijo dela v brigadi, vendar so to le tisti, ki še nikoli niso okusili brigadirskega življenja. Kdor je le enkrat član republiške ali pa zvezne MDA, bi hotel biti brigadir vsako leto. Brigadir ima ožuljene roke in noge, utrujeno telo, a vse to ga ne moti. Po opravljenem popoldanskem učenju in po težko pričakovani večerji, začne v brigadirskem naselju odmevati brigadirjeva pesem, največkrat ob tabornem ognju ali na tribuni, ki naznaja, da je v naselju brigad družabno življenje in razpoloženje pristrčno in veselo.

Vsak brigadir se ima možnost preizkusiti v športnih panogah. Prirejajo se tekmovanja med četami, brigadami in med brigadirji in domačini, organizirajo se kulturne prireditve v sodelovanju z domačini. Vsaka brigada ima zagotovljen obisk na eni izmed drugih akcij, tako da si brigadirji izmenjajo mnenja o delu, o družbenopolitičnem, kulturnem in športnem življenju.

Vsak brigadir težko zapusti naselje, ko je konec izmene. Želi si, da bi še ostal in se zaveda da ob odhodu iz naselja, ko se poslavlja, zapušča svoje najboljše kolege, ki jih je v tem

kratkem mesecu spoznal, in malokdo ostane trdega srca in brez solza v očeh. Vsakomur je ob stisku prijateljeve roke tesno pri srcu in zadnje besede so le: „Saj se drugo leto ponovno vidimo.“

Te besede se največkrat ne uresničijo. Drugo leto se mladi odločijo morda za drugo akcijo ali pa niti ne gredo, ker odstopijo mesto drugim, ki si akcije prav tako želijo.

V letošnjem letu se bodo za akcije odločili tudi nekateri iz našega podjetja in bodo tudi letos dokazali, da so dobri delavci in organizatorji. Vsi, ki želijo kakorkoli sodelovati v brigadi morajo imeti za to tudi pogoje. Predvsem morajo biti vzorni mladinci, ki aktivno delajo v svoji OO ZSMS, biti morajo dobri delavci v proizvodnji in se morajo redno udeleževati na lokalnih delovnih akcijah. Torej le ni vsakomur dano, da postane mladinec – brigadir.

D. S.

Brigadirji v akciji.

Od Triglava do Vardarja

To je naslov slovesnosti ob odhodu zvezne štafete mladosti na tisoče kilometrov dolgo pot po Jugoslaviji, ki je krenila letos iz Raven na Koroškem, kjer je bila svečana prireditev, katere smo se udeležili tudi mladinci iz Novega mesta in bližnje okolice.

Na pot smo krenili z vlakom v soboto, 24. 3. ob 5 h 35 zjutraj. Kazalo je, da bo slab dan, saj je že zjutraj deževalo. Čez dan pa se je izboljšalo in ko smo prišli na Ravne, je že sijalo sonce. Vozili smo se štiri ure. Tako smo imeli dovolj časa za kramljanje in prepevanje. Med vožnjo sem opazovala naravo in kraje mimo katerih smo se vozili. Opazila sem nekaj, kar me je presenetilo. Na mnogih krajih ob progi so smetišča. Pa ne samo to! Vzdolž Save na obeh bregovih je grmovje „okrašeno“ s PVC vrečkami. Ob tem sem se zamislila. Od kje vse to? Bodo reke postale smetišča! Pravo nasprotje pa so bile Ravne. Slavnostno okrašeno mesto in čisto okolje je dajalo videz, da je Ravenčanom odhod zvezne

štafete velik dogodek, ki jim je v veliko čast, radost in veselje. Ravne so majhno industrijsko mesto, ki leži v kotlini nad katero se dvigajo planine, ki so po vrhovih še pokrite s snegom. V ozadju je velika tovarna – železarna, nad katero se dviga visok opečnat dimnik. Skozi Ravne teče reka Meža.

Takoj po prihodu smo šli na osrednji prireditveni prostor, kjer se je ob 11 uri začela slovesnost, kjer so nastopale folklorne skupine, mladinke baletne šole, pihalni orkester ravenskih železarjev, prepevali otroški, mladinski, moški pevski zbori, pevca Alenka Pinterič in Janko Ropret. Štafeta je začela svojo pot iz železarne, od koder so jo prinesli prvi nosilci. Na oder pa jo je prinesla vsa nasmejana gimnazijska Alenka Kolmanič. Nasmeh na njenem obrazu je bil dokaz njene osebne sreče, ponos, da je bila med prvimi nosilci Titove štafete.

Ravno nasmeh sreče na tisočih obrazih delovnih ljudi, mla-

dincev, pionirjev je izraz, da se ne da z besedami napisati to, kar se občuti v trenutkih, ko v sebi nosimo najlepše želje, ki so izrečene v pismu tovarišu Titu. Želimo ti dragi tovariš Tito, da bi bil še dolgo med nami, zakaj le tako bomo postali še boljši, večji ljubitelji in če bo treba tudi branitelji naše domovine.

Odsev vseh teh naših želja pa nosi pismo v štafetni palici. In sedaj štafeta palica potuje iz kraja v kraj, skozi številna mesta iz rok železarjev, brigadirjev pionirjev, vojakov, študentov, kmetov, da bo do 25. maja, ki ga vsi z veseljem pričakujemo, ob dnevu mladosti, sreče, hrepenenja prešla vso Jugoslavijo, v roke tovarišu TITU za njegov 87. rojstni dan, borcu za mir, enakopravnost, neuvrčenost ljubitelju mladih, našemu vzorniku in prijatelju.

Kako srečen bo moral biti tisti, tovariš Tito, ki ti bo segel v roke, te pogledal v oči in ti izročil štafeto palico z najboljšimi željami?

SLAVKA PETAN

OBNOVLJENA ŽAGALNICA V SOTESKI – OBNOVLJENA ŽAGALNICA V SOTESKI – OBNOVLJENA ŽAGALNICA V SOTESKI –

Nekaj več kot leto in pol je minilo, odkar je pogorela stara soteska žaga (v noči iz 3. na 4. avgust 1977). Sedaj žaga spet obratuje. Soteska je sedaj spet prava stara Soteska, kajti brez žage bi si jo kar težko predstavljali.

Zunanji videz žage se pravzaprav ni spremenil, čeprav je v resnici popolnoma druga – nova. Žaga je sedaj v celoti mehanizirana. S tem so odpadla vsa težka dela, ki so bila v stari žagalnici močno prisotna. Življenje ob novi žagalnici se je sedaj močno spremenilo. V skladišču spet stojijo zložaji desk in prizmiranih elementov. Kamioni spet odvažajo razrezano hlodovino. Žaga v Soteski ponovno doživlja svojo pomlad.

Srce žagalnice je „gater“ tipa ESTERER, ki sedaj dnevno razreže približno 40 kubičnih metrov lesa. To seveda še zdaleč ni tisto, kar bo zmožni ob vestnem izpolnjevanju delovnih nalog vseh zaposlenih potem, ko bodo odpravljene vse prve pomanjkljivosti in začetne težave.

V skladišču hlodovine je še precej stare hlodovine, ki jo bo

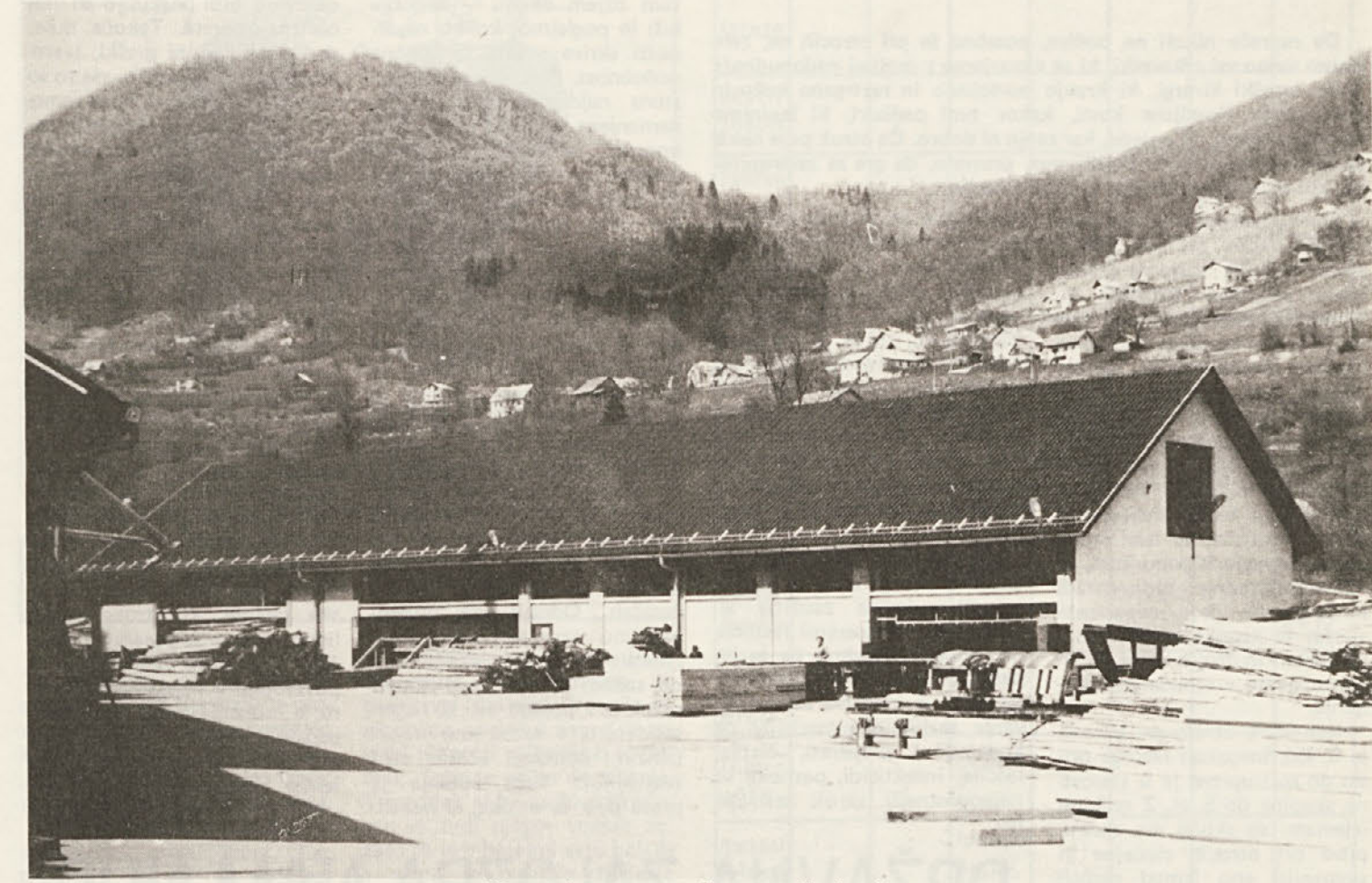
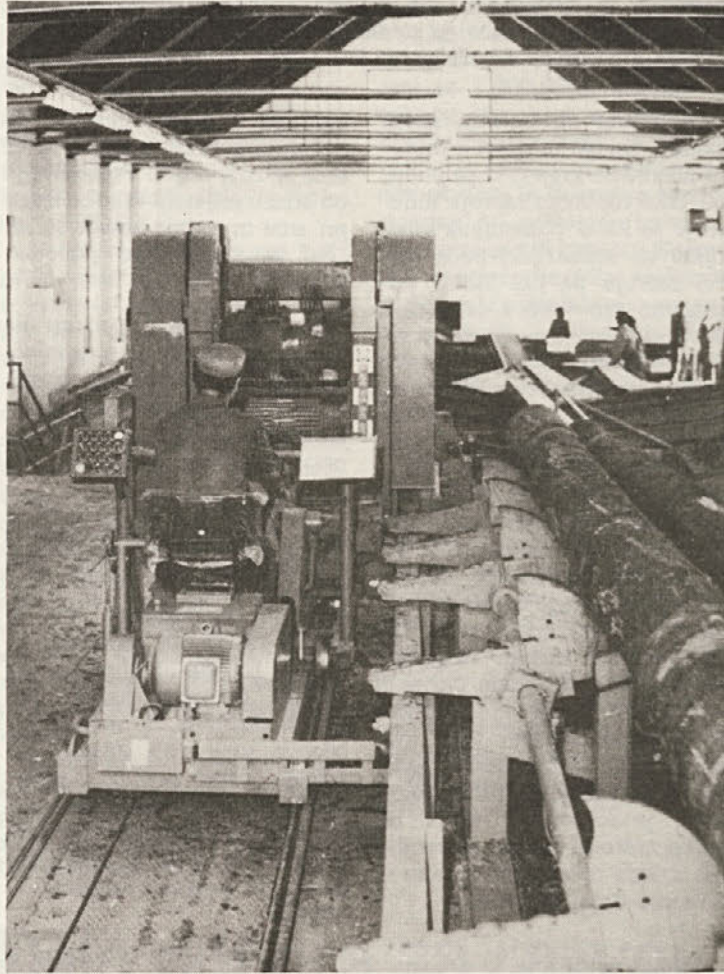
potrebno čimprej razžagati. V skladišču sedaj gozdarji dovažajo hlodovino v pospešenem tempu, kajti kmalu bo potrebno hlode obeliti. Povečane potrebe po razrezu nas silijo, da bo moralo delo v žagalnici potekati v dveh izmenah in to že v najbližji bodočnosti. Povedati moramo tudi to, da bi hlodovino radi razrezovali pri nas tudi zasebniki. Dela je torej dovolj!

V tovarni plastificirane iverice smo tudi pričeli z dvoizmenskim delom. V primerjavi z žagalnico pa je razlika v tem, da smo prešli na dvoizmensko delo iz treh izmen. Dolgo pričakovana opustitev nočne izmene je sedaj realizirana zaradi enake proizvodnje predalov v TOZD TVP. Lahko trdimo, da smo se v Soteski po dolgem času kar malo oddahnili, kajti naporno troizmensko delo od jeseni 1976. leta je končano. Prav tako je končano nadurno delo ob prostih sobotah in celo nedeljah.

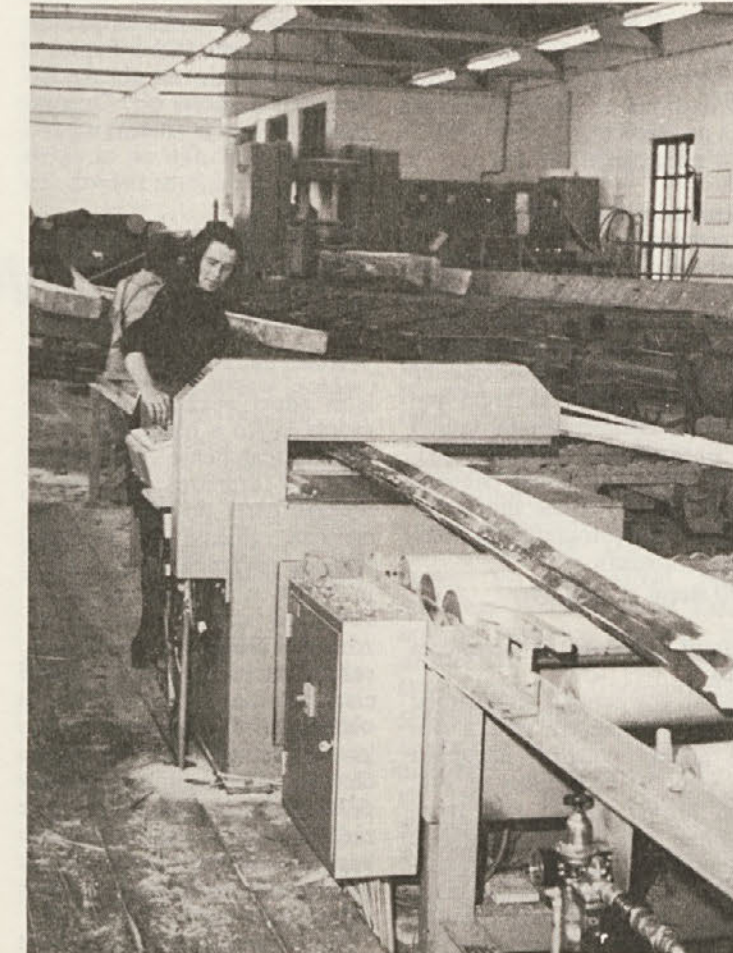
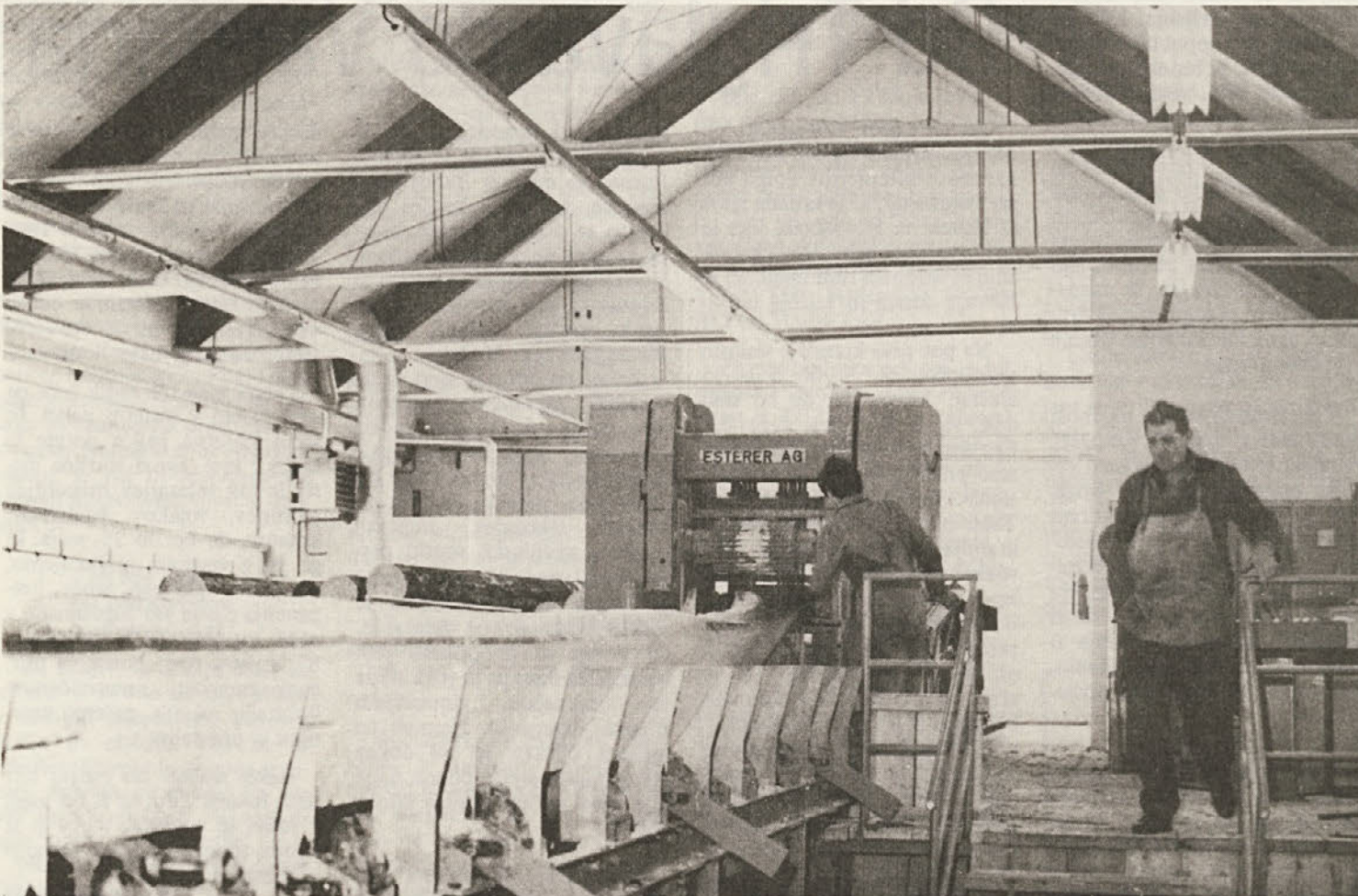
Sedaj se bomo lahko še bolj posvetili kvaliteti naših predalov in mislimo, da bodo Novolesovi predali najboljši.

F. H.

Takšno je novo srce žagalnice.

Na zunaj se nova zgradba ne razlikuje od stare.

Delo pa je sedaj povsem mehanizirano.

Krka in žaga – kot nekoč.

Tudi domača hiša je polna pasti za otroke

ZAŠTUPITVE PRI OTROCIH Dr. Mojca Avguštinčič – Čavič

Da nesreča nikoli ne počiva, posebno še pri otrocih ne, zelo dobro vemo vsi zdravniki, ki se ukvarjamo z malimi nadobudneži. Tako otroški kirurgi, ki krpajo opraskano in raztrgano kožo in naravnava zlomljene kosti, kakor tudi pediatri, ki izpiramo želodčke tistim, ki pojedjo, kar zanje ni dobro. Če otrok poje nekaj strupenega ali zdravju škodljivega, pravimo, da gre za zastrupitev ali, kot rečemo strokovno, za intoksikacijo.

Število zastrupitev nenehno narašča, tako pri nas kot v svetu. V ZDA imajo na primer letno približno 500.000 do 2.000.000 zastrupitev, kar 500 se jih konča tragično. Pri nas so številke seveda manjše, vendar zadnja leta beležimo stalen porast. Nedvomno je to posledica spremenjenega načina življenja, uporabe mnogih novih preparatov in zdravil, hitrega in uničujočega tempa življenja, ki ljudi nevrotizira do take mere, da se zatekajo k pomirilu, in to ne nazadnje tudi zaradi pomanjkanja časa zaposlenih staršev in nepoznavanja lastnosti zdravil in drugih snovi, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju.

Kar 90 % otrok, pri katerih je iz kakršnegakoli razloga prišlo do zastrupitve, je iz starostne skupine do 5 let. Z redkimi izjemami so skoraj vse zastrupitve pri otrocih slučajne in pomenijo eno izmed najbolj urgentnih stanj v medicini. Pogostnost in vrsta zastrupitev pri otrocih sta izvrstna pokazovalca za stopnjo industrializacije neke dežele. Zastrupitve štejejo danes med bolezni

civilizacije in je prav, da jih v tem smislu tudi obravnavamo.

Kot smo že omenili, je največji delež zastrupitev pri otrocih do 5. leta starosti. Razumljivo, saj je to čas otrokovega intenzivnega duševnega in telesnega razvoja, otrok raziskuje okolico, večinoma predmetov, ki jih pri tem sreča, nese tudi v usta in si na tak način nabira izkušnje, ki se pa žal mnogokrat spremenijo v nesrečo.

Če so bile zastrupitve na začetku našega stoletja še pretežno posledica zaužitja ali kontakta s strupenimi rastlinami, gobami, živalmi, pa se jih danes večina pripeti kar v hiši. Zdravila in sredstva za vzdrževanje različnih materialov pa kozmetični preparati, čistila, loščila, insekticidi, pesticidi so najpogostnejši vzrok zastrupitev.

Sprehodimo se po otrokovem ožjem okolju – sodobni hiši in pogledimo, koliko nevarnosti skriva v sebi ta udobna sodobnost. Prav v vsakem prostoru najdemo snovi, ki so namenjene strogo določeni uporabi in največkrat hudo nevarne za zdravje, če ne celo za življenje otroka. V kletih hrano imamo premaze za lesene predmete, tam so pozabljeni ostanki mišjih strupov, pogosto je tu denaturiran alkohol, alkohol v kockah, ki ga uporabljamo za taborjenje, sredstva za škropljenje sadnih dreves in uničevanje mrčesa. Garaža je skoraj v vsaki hiši shramba za razna strojna olja, petrolej, benzin in druge naftne derivate, pa sredstva proti zmrzovanju vode v motorjih, tu najdemo čistila in loščila za avto in verjetno še kaj. Žal prihaja pogosto do zastrupitev prav v garažah. Odrasli vse preradi hranimo razne tekočine v steklenicah od piva, mineralne vode, sadnih sokov in prenekateri otrok je v poletni žeji že nagnil steklenico, v kateri smo hranili benzin, petrolej, včasih celo (varekino). Tudi kuhinja je prava past za otroke, ki neneh-

no iščejo in vse kar najdejo, običajno tudi poskusijo ali vsaj obližnejo prste. Tekoča mila, detergenti, pralni praški, (varekino), čistila za steklo, vse to so hudo nevarne snovi, ki ne samo, da povzročajo nevšečnosti neposredno po zaužitju, ampak napravijo v ustih, požiralniku in želodcu razjede, ki se kasneje grdo zabrazgotinijo in onemogočajo normalno prehrano. Kopalnica je za otroke še posebej privlačna, malce skrivnostna. Starši hranijo tu za otroke zanimive stekleničke s šamponi, losioni, sredstva za dezinfekcijo in druge kozmetične preparate. Žal so v večini družin kopalnice tudi shramba za vsa potrebna in nepotrebna, stara in nič več uporabna zdravila, pa tista, ki jih je pravkar predpisal zdravnik. V spalnici staršev prav tako ne manjka za otroka zanimivih stvari. Res da so kontracepcijske tablete, ki otroke zaradi lične opreme še posebno privlačijo, praktično neškodljive in povzročijo v najslabšem primeru le bruhanje, so pa zato razna uspavala toliko bolj nevarna, pa vse prevečkrat otrokom zelo lahko dostopna.

Konec prihodnjic

DRŽAVNA ZALOŽBA NAM NUDI

Margot Schubert – Rob Herwig: CVETJE DOMA

Avtorja sta znana strokovnjaka na področju domačega vrtnarjenja. Avtor besedila je Margot Schubert, 340 barvnih fotografij pa je delo Roba Herwiga. Knjiga je namenjena zahtevnim ljubiteljem cvetja, prinaša pa izbor najzanimivejšega cvetja z vseh koncev sveta. Uvodna poglavja vsebujejo splošna navodila o gojenju rastlin in druge podrobnosti. To obsežno in izčrpno delo je primerno darilo za vsakogar.

Iz vsebine: Cvetje doma – slike in primeri idealne in resničnosti. Rastline, ki stoje na oknu. O cvetličnih oknih. Vodna kultura in umetna svetloba. Treba je vedeti: Svetloba, zrak in prostor. Kdaj in kako presajamo? Veselo razmnoževanje. Vrtniček v steklenici. Varstvo rastlin: preprečevanje in zdravljenje. Velika abeceda na 240 straneh. Kratek slovarček.

368 strani, pl. 360 din

Jože Maček:

200 nasvetov za varstvo rastlin v vrtu in sadovnjaku

Avtor knjige je zbral 200 vprašanj, na katera najpogosteje iščejo odgovor naši vrtničarji in

sadjarji. Knjigi so dodani škroplni načrti za sadne, zelenjavne in okrasne rastline, vinsko trto ter navodila za varstvena opravila po mesecih.

206 strani, kart. 185 din

Aleksander Šiftar: Vrtno drevje in grmovnice

Vsebinsko težišče pričujoče knjige je v zajetnem opisnem delu, v katerem je avtor predstavil skrbno sestavljen izbor vrtnega drevja in grmovnic. V uvodnem delu so zanimiva poglavja o lastnostih, rabi, saditvi in obrezovanju, posebno vrednost pa dajejo knjigi številne črno-bele in barvne ilustracije. 80 barvnih fotografij, 90 črno-belih fotografij.

290 strani pl. 280 din

Margot Schubert: V domačem vrtu

Že več kot petnajst let spremlja knjiga V domačem vrtu, z vedno novimi ponatimi, dogajanja na vrtu. Vrtna tehnika se vsak dan hitreje razvija, zato mora ljubitelj vrta hoditi v korak z napredkom. Domači strokovnjaki so za novo izdajo izbor rastlin, kemijskih pripravkov in orodja prilagodili domačim razmeram, 380 strani pl. 240 din

Navedene priročnike za pomladanska opravila lahko kupite v vseh knjigarnah, na obroke pa jih lahko naročite pri: Državni založbi Slovenije, Mestni trg 26, Ljubljana.

Ali bomo

NADALJEVANJE IN KONEC

V zadnjih dveh letih zopet opažamo porast in morda lahko v naslednjih letih zopet pričakujemo večjo epidemijo. V literaturi je namreč opisano deset do dvanajstletno ciklično gibanje te bolezni. Bolezen povzroča virus, okužba je možna z okuženo hrano in vodo, od bolnika pa se širi na zdravega človeka z umazanimi rokami in tudi kužnimi kapljicami. Poznamo pa še drugo obliko nalezljivega vnetja jeter, ki se prenaša na zdravega človeka, predvsem po injekcijskih iglah, transfuziji ter po zadnjih ugotovitvah tudi prek kapljicne infekcije. Povzročitelj je drug virus in zbolezen poteka največkrat v hujši obliki.

Za označevanje točne diagnoze akutnega gastroentero-

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

VIKTORJA KASTELICA

se zahvaljujem sodelavcem in OOS DSSS za izrečena sožalja in podarjena venca. Iskrena hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

VANJA KASTELIC

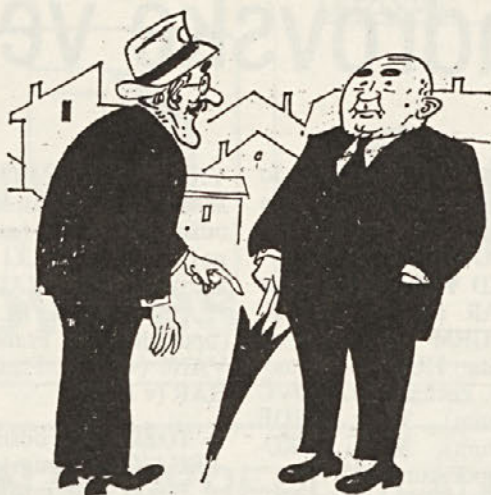
ZAHVALA

Ob smrti moje mame

MARIJE FILIPIČ

se iskreno zahvaljujem sodelavcem OO ZS TOZD TDP za izrečeno sožalje in pomoč.

ŽALUJOČA
DANA DULAR

- Mojduš, Pepe, dolgo se nisva videla.
Zredil si se, pa še lasje so ti izpadli.
— Kako si me pa še spoznal?
— Po dežniku, ki sem ti ga nekoč posodil.

ZGODILA SE JE NESREČA

Na cesti je zelo veliko nesreč. To pa zato, ker so vozniki nepredvidni, ne upoštevajo prometnih znakov in tako ogrožajo svoje življenje in tudi življenje drugih. Včasih pa je vzrok nesreče megla ali spolzka cesta.

Nekega dne sem se peljala z avtobusom proti domu. Kar naenkrat pa se je avtobus ustavil. Kmalu sem zagledala zmečkan osebni avto, tovornjak pa miličnika in tudi rešilni avto je že prišel z zavijajočo sireno. Poleg ceste pa so stali ljudje, ki jih je nesreča zanimala. Po cesti je bilo polno drobnih koščkov stekla in po njih se je prelivala kri. Zvedeli smo, kako je prišlo

do nesreče. Osebni avto, ki je bil sedaj ves zmaličen, je prehiteval drugega. Voznik pa ni dobro pogledal naprej in ni videl nasproti prihajajoči tovornjak. Tako je prišlo do trčenja. Tovornjak ni bil hudo poškodovan in tudi njegov voznik ne, zato pa je bil osebni avto bolj in v njem je izgubilo življenje dvoje ljudi. Potem smo nekaj časa čakali, nato pa smo se odpeljali naprej. Pred očmi pa mi je še vedno ostal ta prizor.

Do takih in drugačnih nesreč pa ne bi prišlo, če bi bili vozniki malo bolj previdni.

KSENIJA VAJDA
OŠ Vavta vas

obvladali vse bolezni?

tisa je potrebno vedno ugotavljati z mikrobiološkimi preiskavami etiologijo bolezni. Po številu prijavljenih zbolelih nalezljivih vnetjih črevesne sluznice in nalezljivih zastrupljenj s hrano nepojasnjene etiologije lahko ugotovimo, da to v praksi še zdaleč ni ustaljena navada.

Kapljične nalezljive bolezni. Proti mnogim boleznim iz te skupine že imamo ustrezno učinkovito zaščito, ki jo organizem pridobi s cepljenjem. Proti vsem drugim boleznim iz te skupine pa smo skoraj nemočni, ker tudi protiepidemični ukrepi pri viru okužbe in na poteh širjenja niso učinkoviti.

Po številu prijav zbolelih za škrlatinko lahko ugotovimo, da se ta pojavlja ciklično z izrazitim vrhom vsakih 5 do 7 let.

Mumps je nalezljiva bolezen, ki je zelo razširjena, predvsem med šolskimi otroki. V letu 1975 smo zabeležili večjo epidemijo te bolezni, pri kateri so se v velikem odstotku pojavile tudi komplikacije v obliki vnetja možganskih mren. Tudi norice so med otroki zelo razširjena bolezen, ki ne kaže nobene tendence upadanja in zabeležimo vsako leto večje število primerov. Gnojno vnetje možganskih mren – **epidemični meningitis** je med nalezljivimi boleznimi pomembna bolezen, ne toliko zaradi množičnih pojavov, kakor zaradi visoke smrtnosti in hujših okvar, ki jih zapuša. Pri infekcijah centralnega živčevja imajo važno vlogo virusi, ki jih imenujemo nevrotrone in povzročajo akutno

(Nadaljevanje na 8. strani)

SESTAVIL SAM	1. MAJ	OBNOVA	DALMAT ŽENSKO IME	POLICAJ V AMERIKI	SOSED. DRŽAVA	ČAPEK KAREL	ZDRA - VILNA VEŠČINA
SVINJE							
VRSTA JABOLK							
ZADEVA SPOR						TONA ILKIČ JOVAN	
ZLATA OGNJA- NOVIČ			PREB. ILIRIJE				
NORRIS RUSSEL			FIDŽI ŠTEVNIA				
NAZIV				JO D KOTLARNA		KALI J IGRA S KARTAMI	
SKLADBA							
VRSTA AVIONA			KISIK		AMPER ALOST		NEDRUŽ- BEN
TOVARNA V NIŠU			PROIZVOD TOPLARNE				
LAVRIČ JOŽE			DRŽAVA V AZIJI				
ANTON AŠKERC			TOVARNA PIJAČ				
			ROZMAN STANE			OGLJIK	
			NIKOLA TESLA			RIMSKA ENA 1000 KG	
		NAŠ TOZD	I. ČRKA VELE- MOJSTER		TARA		
RADIO TELE- VIZIJA				NIKELJ	OSKAR LANGE RIMSKA		
MINERALI RODINE							
ALOSJ PIRNAR			MOŠKO IME				

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitev nagradne križanke, ki jo objavljamo danes, pošljite na naslov: Uredništvo glasila „NOVOLES“, 68351 Straža.

Izžrebali bomo štiri enake nagrade po 30 din. O izidu žrebanja vas bomo obvestili po 1. maju. Opozarjamo, da morate nad križanko napisati svoj točen naslov. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispele v uredništvo do 24. aprila.

Med prispelimi rešitvami križank iz 4. in 5. številke glasila je žreb izbral:

1. Šporar Andrej BLP
2. Jernejčič Franc TSP
3. Longar Ciril BLP
4. Aš Franc BLP

1. Sečen Andrej TSP
2. Piškur Terezija TVP
3. Zupančič Cveto TSP
4. Novak Anica TSP

Vsi izžrebanci prejmejo nagrade po pošti. Čestitamo!

Ali bomo obvladali vse nalezljive bolezni?

(Nadaljevanje s 7. strani)

vnetje možgan in možganskih mren. Klinična slika je lahko zelo raznolična in poteka največkrat le kot kratkotrajno vročinsko zboleženje z naznačenimi znaki od centralnega živčevja.

Bolezni kože in sluznic. Za to skupino bolezni je značilno, da bolezenske klice v organizem skozi kožo ali sluznico. Glede širjenja in bolezenske simptomatike je ta skupina najbolj raznolična. Klice lahko povzročijo zboleženje na vstopnem mestu ali pa od tod v organizem prehajajo povzročitelji bolezni ali njihovi strupi. Najnevarnejši zboleženji, za kateri je vstopno mesto v organizem koža, sta tetanus in steklina. Proti obema boleznima imamo na voljo ustrezno varstveno cepljenje.

Med zboleženji pa so v tej skupini številčno najbolj zastopane **dermatomikoze** – glivična obolenja kože. Za okužbo s to boleznijo je potrebna tesen in dolgotrajen kontakt z bolnikom ter slabe higienske navade. Pogosto se glivice naselijo tudi na poškodovani koži. Šen je zboleženje kože, ki ga povzroča hemolitični streptokok, največkrat na patološko že spremenjeni koži. Bolezen je lahko zelo nevarna, posebno za majhne otroke in starejše osebe.

V tej skupini so številčno močno zastopane tudi spolne bolezni.

Krvne nalezljive bolezni – transmisivne. Za te bolezni je značilno, da se ne morejo širiti z bolnega na zdravega človeka brez vmesnega posrednika – insekta. V Sloveniji najbolj poznamo zboleženje te skupine je **vnetje možganskih mren**, ki ga povzroča virus arbo, s katerim

so okuženi klopi in drugi insekti v naših gozdovih.

Epidemiološko sta za nas zelo pomembni dve bolezni iz te skupine, malarija in pegavica, za kateri obstajajo viri okužbe.

Vsako leto zabeležimo po nekaj primerov vnesene malarije iz dežel, kjer je ta bolezen endemična. Za razvoj parazita, povzročitelja te bolezni, in njegov prenos z bolnega na zdravega človeka, mora biti prisoten komar anofeles. Za to vrsto komarjev pa vemo, da še živi na Ljubljanskem barju. Za naše državljanke, ki potujejo v dežele, kjer je malarija endemična, je obvezno profilaktično jemanje zdravil – kemoprofilaksa in obvezen zdravstveni nadzor ob vrnitvi.

V nekaterih predelih Slovenije še živijo osebe, ki so med zadnjo vojno ali kmalu po njej prebolele pegavico. Znano je, da klica, povzročitelj te bolezni, živi še naprej v prebolevalniškem organizmu, lahko znova prodre v krvni obtok in povzroči endogeno recidivo – Brillovo bolezen. Pegavico prenaša z bolnika na zdravega človeka samo bela uš. Če pride do recidive v okolju, ki je ušivo, se bolezen lahko hitro razširi. V Sloveniji se v zadnjem času zopet srečujemo, čeprav ne v velikem obsegu, tudi s pojavom oblačilnih (gvantnih) – Belih uši. Uspešno zatiranje ušivosti je porok, da se pegavica pri nas ne bo več pojavila.

Kadrovske vesti

TOZD TVP: prišli Vlado AŠČIČ; odšli: Milena DRAŠLER (sporazum), Anton DULC (na DSSS).

TOZD TSP: prišli: Franc VIDMAR (iz JLA); odšli: Jože GRM (samovoljno), Elizabeta HUMER (samovoljno), Zorica DUJAKOVČ (sporazum), Janez MEDE (sporazum), Majda HROVAT (sporazum).

TOZD TDP: Alojz NOVAK, Marija PEČJAK; odšli: Heten POROSTHICA (samovoljno), Slavica DUJAKOVIČ (samovoljno), Albinca ERBIDA (samovoljno), Kemal KRKIČ (v JLA), Ludvik KOŠIR (sporazum), Franc LAVRIČ (BLP).

TOZD TES: prišli: Tatjana RUKŠE

TOZD TAP: prišli: Brigita MEHLE, Stane VODIŠEK,

TOZD BLP: prišli: Gorazd PRIMIC, Franc LAVRIČ (iz TOZD TDP).

TOZD PTI: odšli: Milena KUM (na TOZD Žaga Straža).

TOZD ŽAGA STRAŽA: prišli: Milena KUM (iz TOZD TPI), Marina KANCELJAK, Nikolija TEINOVIČ, Dušanka MAKSIMO-

VIČ, Ivo DRAŽETIČ, Igor MAUSSER, Marjan MAJER; odšli: Ivo GRGIČ (samovoljno), Halil PACOLLI (sporazum), Andrej BRADAC (v JLA), Albina BLATNIK (upokojitev), Franc JUVANC (v JLA), Franc LUT-HAR (v JLA).

TOZD TG: odšli: Stane LEGAN (sporazum).

TOZD TPP: prišli: Marjan TURK, Anton TRAMTE, Milan TURK (iz JLA), Jože PAVLIČ; odšli: Janez UCMAN (sporazum), Anica SAJE, (sporazum), Mihael MOŽE (sporazum), Ivan CVITKOVIČ (sporazum), Anton NOVAK (sporazum), Franc GRUBAR (sporazum), Anton KOZLEVČAR (samovoljno), Jože KASTELIC (na DSSS).

DSSS: prišli: Jože KASTELIC (iz TOZD TPP), Anton DULC (iz TOZD TVP), Miran KAPŠ.

SIGMAT: prišli: Jože VIDIC, Stanka RUHAR, Jože STOPAR, Marica VESELJ, Franc URBANČ; odšli: Jože STOPAR.

KADROVSKA SLUŽBA

Ureja uredniški odbor: Bojan Bencik, Stanko Hodnik, Ana Košmerl, Jože Novinec, Igor Slak, Emil Trampuš, Martina Volf in Boris Vovk. Predsednik uredniškega odbora: Franc Redek.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik Vanja Kastelic. Izdaja delovna organizacija „NOVOLES“, lesni kombinat Novo mesto – Straža. Naklada 2650 izvodov. Stavek, filmi in montaža: ČZP DOLENJSKI LIST. Tisk: KNJIGOTISK Novo mesto. – Glasilo je oproščeno temeljnega prometnega davka na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421–1/72 z dne 31. januarja 1978.

V soboto, 7. 4. 1979, je krajevna skupnost Straža organizirala sestanek o problematiki v krajevni skupnosti, predvsem s stališča bližnjega referenduma in novega srednjeročnega programa. Na seji, ki je potekala v sejni sobi naše delovne organizacije, so sodelovali predstavniki KS Straža, izobraževalne skupnosti, predstavniki izvršnega sveta Sob Novo mesto, naše delovne organizacije ter GG, Gorjancev in Zavoda za družbeno planiranje. Seji pa je prisostvoval tudi tov. Franci Šali, član CK ZKS.